

OLIMPIADA NAȚIONALĂ „LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ”

Etapa locală, 25 ianuarie 2026

Nivelul 2 – clasele a XI-a și a XII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde, pe foaia de examen, la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

Pianista de la Auschwitz

de Suzy Zail

CAPITOLUL 1

Au venit la miezul nopții, spintecând tăcerea cu pumnii, bătând în ușă până când i-a lăsat tata să intre. M-am dus în vârful picioarelor la patul surorii mele, am ridicat pătura și m-am băgat lângă ea. Era deja trează.

- Îi urăsc, am șoptit eu.

Mamei nu-i plăcea când foloseam cuvântul „ură”, dar nu aveam încotro; îi uram. Le uram uniformele apretate perfect și felul în care și-au făcut loc pe lângă tata, lăsând cu ghetetele urme de noroi pe covorul persan al mamei. Îi uram pentru că bătuseră în cuie ușile sinagogii și că ne arseseră cărțile. Dar cel mai mult îi uram pentru felul în care mă făceau să mă simt: mică și speriată.

Erika și-a dus degetul la buze. Erau în camera de alături. M-am dat jos din pat și am tras cu ochiul în sufragerie. Erau doi: unul scund, celălalt înalt. Amândoi erau urâți. Pe ei nu-i mai văzusem până atunci în ghetou, dar mai veniseră alții cu aceeași cască și cu aceleași ghete negre și grele. Ultima pereche care ne vizitase venise după radio. „Evreii n-au voie să dețină un radio”, ne-au spus, smulgând cablul din perete.

Tata a aprins o lumânare. Mama stătea în spatele lui, în papuci, cu părul încă prins cu agrafe. Cel mai scund dintre cei doi ofițeri - un tânăr cu fața ciupită de vărsat - ne cotrobăia prin sertare, înșfăcând din învelitoarele de catifea linguri și inele pentru șervețele, toate de argint, băgându-și le în buzunar. Nu auzeam ce spunea ofițerul mai înalt, dar, după ce-a terminat de vorbit, tata a băgat mâna în buzunarul halatului său și a scos cheile de la apartament.

Ofițerul i le-a luat. A scos din geantă două foi de hârtie, i-a azvârlit una tatei, iar pe cealaltă a citit-o cu voce tare.

- Din ordinul Consiliului de Miniștri al Regatului Ungariei, emis astăzi, luni, 20 iunie, 1944, toate personajele de origine evreiască...

Trebuia să ne adunăm în fața sinagogii la opt, a doua zi dimineață. Aveam voie să ne luăm un singur bagaj de persoană și mâncare pentru trei zile.

- O să fiți mutați, a spus că ofițerul. Închidem ghetoul.

N-a spus unde o să mergem sau cum o să ajungem acolo. Ne-a citit cuvintele alea dure fără să facă vreo pauză de respirație, după care a mai scos o foaie din geantă, luminând-o cu lanternă.

- Samuel Mendel, a spus, privindu-l de sus pe tata. Conform listei, ai două fiice. Adu-le aici!

Erika n-a așteptat să o strige tata. A ieșit din umbră și a rămas în prag, în picioarele goale și în cămașa ei de noapte subțire, surprinsă de lumina orbitoare a lanternei.

- Erika Mendel?

Ofițerul a îndreptat raza lanternei spre cămașa ei de bumbac. Fața îi era aspră, iar privirea dură. Sora mea a dat din cap.

- Hanna Mendel?

Am pășit în hol. Ofițerul m-a dat la o parte și a intrat în dormitor. L-am urmărit cum deschidea dulapuri și golea sertare. Nu avea sens. Nu puteau să ne dea afară din ghetou. Fuseseră ideea lor să-l construiască și să ne înghesuie între perețiiăștia strâmți. Făcuserăm tot ce ne ceruseră. Pictaserăm stele galbene pe blocuri, respectam ora de stingere, mergeam cu autobuzul și nu foloseam telefonul. Eu nu cream problema. Eram o elevă de nota 10. Câștigasem o bursă la Conservatorul din Budapesta. Eram deșteaptă. Eram talentată.

Erika îmi spusese că nimic din toate astea nu contează, dar eu refuzasem să o ascult. „Când se uită ei la tine, nu văd o fată care-și predă temele la timp”, îmi spusese ea. „Nu le pasă că te trezești la 6:00 în fiecare dimineață ca să cânti la pian. Când se uită la tine, nu văd o pianistă. Văd o evreică”.

Ofițerul s-a lăsat într-un genunchi și s-a uitat sub patul meu. Mi-am lipit gura de urechea surorii mele.

- Unde mergem?

Erika s-a uitat la fața tatei, schimonosită de groază, și la mama, care stătea lângă el și își frângea mâinile.

- Nu știu, mi-a șoptit ea. Dar oriunde altundeva cred că e mai bine decât aici.[...]

Măcar Bach și Beethoven încă îmi mai țineau companie.

Ofițerii au trecut în sufragerie. Cel tânăr, care aveau buzunarele umflate, se așezase la pian și își plimba degetele transpirate peste clape. A apăsas pe nota Do din octava centrală.

- Frumos pian! Un August Förster, a spus el, întorcându-se spre colegul lui. Dintotdeauna mi-am dorit un August Förster.

- Ia-l, i-a spus ofițerul mai în vârstă. Vino după el mâine cu camionul!

Erika s-a smuls de lângă mine.

- Nu! am rugat-o, apucând-o de braț și ținând-o strâns. Nu te duce acolo! O să ne faci probleme. N-o să ne lase să îl păstrăm și chiar dacă ne-ar lăsa, i-am șoptit eu, n-o să-l pot lua cu mine.

Erika a înlemnit când a auzit vocea mamei noastre.

- Vă rog, domnule...

Mama a făcut un pas spre ofițer, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

- Nu luați pianul!

- Gura!

Ofițerul mai în vârstă și-a îndreptat lanterna spre mama, iar ea a sărit în spate, speriată.

Omul s-a întors spre tata.

- La sinagogă. Mâine. La opt fix.

A deschis ușa de la intrare și a ieșit în hol. Ofițerul tânăr a zâmbit și s-a dus după el.

- Nu pot face asta. N-o să-i lăsăm, a protestat Erika, alergând spre pian.

Tata a încuiat ușa de la intrare.

- Trebuie să ne apucăm de împachetat. Avem multe de făcut.

A luat-o pe sora mea de umeri și a condus-o spre dormitor. Mama stătea la pian, prăbușită, cu fruntea plecată. M-am așezat lângă ea.

- Îmi pare rău, Hanna, îmi pare rău, îmi tot repeta, de parcă era vina ei.

Lacrimile îi udau gulerul, iar când m-a tras spre ea, am simțit-o tremurând pe sub materialul moale al halatului ei. M-am retras. Nu voiam să îi văd disperarea, voiam să fie curajoasă.

- Trebuie să mă duc să îmi fac bagajul, i-am spus.

Mama s-a ridicat de pe scăunel și s-a dus, târșându-și picioarele, în bucătărie. Eu m-am dus în dormitor. [...]

La două dimineața, pe când eu și Erika încă ne făceam bagajele, tata a apărut în pragul dormitorului cu o cutie de tablă de biscuiți sub braț. M-a luat de mână și m-a tras pe hol. Mama a luat-o pe Erika de braț și au ieșit după noi. Am coborât în tăcere scările și am ieșit în grădină. Luna era plină, iar cerul de un gri închis. Tata s-a oprit în dreptul beciului, dar nu a făcut nici un gest să deschidă ușa. În schimb s-a răsucit pe călcâie, a făcut cinci pași în grădină și s-a oprit. Și-a arcuit buzele ca pentru a rosti cuvântul cinci, și-a ridicat cinci degete și apoi a făcut trei pași la stânga. Și-a ridicat iar mâna, și-a întins trei degete și a șoptit cuvântul trei. Lăsându-se pe vine, a pus pe pământ cutia turtită și a ridicat mai întâi cinci degete, apoi trei. Mulțumit că-i înțeleseserăm codul - și că ni-l întipăriserăm în memorie -, a scos o lopățică din buzunarul pantalonilor și a început să sape.

Când a terminat de săpat, tata gâfâia, iar cămașa îi era udă de transpirație pe spate. A pus lopățica jos, a ridicat capacul cutiei și a scos un pumn de monede de aur, apoi un teanc de bancnote, un pumn de pietre prețioase și, în cele din urmă, o punguță din catifea în care se afla un ceas de buzunar de aur.

-Avem destul ca să-ți cumpărăm un alt pian, Hanna, a zis el, zâmbind fără vlagă. Și tot ce ți-o mai trebui.

A pus punguța din catifea, pietrele prețioase, monedele și bancnotele înapoi în cutie, pe care a băgat-o în groapă. Mama a băgat mâna în buzunarul șorțului și a scos o carte de rugăciuni legată în piele, jerpelită, punând-o peste cutie. În cele din urmă, cu degetele tremurânde, și-a scos verigheta de pe deget și a lăsat-o să cadă în groapă.

(Traducere de Diana Geagăr)

A. (1 punct: 0,25 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Hanna îi ura pe ofițeri, fiindcă:

- a. îi tratau cu superioritate;
- b. le luaseră banii din dormitor;
- c. bătuseră în cuie ușile sinagogii;
- d. le aruncaseră cărțile.

2. Ofițerul cel tânăr plănuia:

- a. să le ia radioul, deoarece evreii nu aveau voie să aibă unul;
- b. să-i bage la închisoare, deoarece Hanna credea probleme;
- c. să ia pianul, fiindcă era frumos;
- d. să le fure cutia de tablă de biscuiți.

3. Erika protestează atunci când:

- a. ofițerii caută prin sertare;
- b. trebuie să-și facă bagajul;
- c. tatăl le dă ofițerilor cheia de la apartament;
- d. vor să-i ia pianul surorii ei.

4. Cutia pe care o ascunde familia Mendel conține:

- monede de aur, poze, bani, ceas de aur;
- bani, ceas de aur, punguța de catifea cu verigheta, pietre prețioase;
- monede, ceas de aur, pietre prețioase, bancnote;
- monede de aur, ceas de aur, bani, pietre prețioase și verigheta.

B. (2 puncte: 0,25 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei principale ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- Hanna Mendel, mezina familiei și o pianistă talentată, nu este de acord cu această decizie, fiindcă respectase toate regulile impuse.
- Înainte de a-și părăsi locuința, familia a ascuns în grădină o cutie cu bunuri materiale.
- După o percheziție prin sertare, tatăl le dă cheia de la apartament celor doi ofițeri.
- Familia este informată că va fi mutată din ghetou.
- Doi ofițeri sosesc la miezul nopții în casa lui Samuel Mendel.
- Văzând că nu există altă cale, familia Mendel își face bagajul.
- Erika, sora Hannei, îi spune că niciodată nu va fi văzută ca o mare pianistă, ci ca o evreică.
- Ofițerul cel tânăr dorește să ia pianul Hannei, în ciuda insistențelor doamnei Mendel.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare din cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, formulând enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

- Precizează ce speră Erika atunci când vor pleca din ghetou.
- Din text reiese că Hanna nu era de acord cu părăsirea forțată a ghetoului. Precizează cauza acestei nemulțumiri.
- Explică motivul pentru care tatăl a îngropat în grădină cutia cu bunuri, știind că în ziua următoare vor pleca.
- Menționează două trăsături ale Hannei, așa cum reies din fragmentul dat.

D. (15 puncte)

Imaginează-ți următoarea situație: ești posesorul/posesoarea unui blog popular printre elevii din școala ta, în care scrii despre diverse teme, pornind de la lecturile tale sau de la experiența personală/culturală/interculturală. Ai decis să scrii un text despre cum influențează războiul viața oamenilor, pornind de la fragmentul citat din romanul *Pianista de la Auschwitz*, de Suzy Zail.

Redactează un text, de cel mult 30 de rânduri, care să reprezinte opinia ta despre acest subiect.

SUBIECTUL al II-lea**20 de puncte****Interviu cu Dan Puric****Apărați tradiția! Ne facem bine din capilare**

- Domnule Dan Puric, care sunt lecțiile cele mai importante pe care le-ați primit de la oameni simpli, de la țărani, fie în timpul copilăriei, fie ulterior, ca și adult?

- Da, acolo în zona aceea, cred că cel mai frumos lucru care mi s-a întipărit în viața mea, era învecinarea. Știau să fie vecini. De exemplu, veneau în vizită unii la alții. Nu se suspectau, deși erau în zonă destul de mulți turnători, că știu că-l turnau pe tata și de-aia îmi zicea: „Aici să ai încredere în pietre, nu în oameni”. Dar cei care erau în proximitatea familiei, erau de mare calitate. Domnul Rudi, îmi aduc aminte, era jumătate polonez, jumătate român, apoi Vostatowski – care era pictorul satului și n-avea decât un singur ochi săracul și picta din-astea - bujori, câprioare - mama era înnebunită, niște kitsch-uri, dar el era un om extraordinar. De câte ori se făcea o pauză între consultații, se ducea să-i ghicească mama în cafea. Deci era o relație de învecinare.

Stăniloae are definiția fundamentală a satului: „O comuniune de oameni liberi”. Când ardea casa la Vasile, fugeau cu toții la Vasile, când era mort la Ionică, fugeau toți, când era nuntă în sat, la fel. Și-atunci simțeam și eu ce înseamnă comuniunea. Păi la cinci ani, m-am căsătorit cu o fată, imitând o nuntă. A fost extraordinară. Ea, cu un voal (femeia de serviciu care avea grijă de noi pe-acolo ne-a făcut un voal) – frumoasă, blondă (acuma-i doctoriță), eu eram ginerele și seara ne-am despărțit, ne-am bătut cu mere. A fost o nenorocire și am avut două torturi, unul cu vișine, dar le-au scos fetele sămburii și au pus zahăr – o minune - și celălalt era de noroi. Că așa era, copiii făceau și de noroi. Pe ăla de noroi, nu l-a mâncat nimeni, mă bătui eu cu mireasa. Și maică-mea mi-a făcut un alai, cu un brăduț, iar mama miresei dădea cu sapa prin curte și când ne-a văzut, să facă infarct femeia aia, că noi ne-am căsătorit de tineri. Dar n-a durat decât până seara, divorțul a fost așa cum v-am spus, dar era totul participativ.

Pe la 6 - 7 ani, am primit o vitroletă, un fel de trotinetă cu cauciuc care se umfla, adusă de unchiu-meu din Germania, care era extraordinară! Și știu că nu mă puteam bucura de ea, pentru că vedeam ochii suferinzi ai celorlalți copii care n-aveau. Și-atunci am făcut-o praf. Dar mă bucur și acum că mi-am făcut-o praf, decât să mă dau eu cu ea și să văd lanțul ăla de suferinzi care era în dreapta și-n stânga.[...]

Ei mă învățau cum să fac cu buhaiul, cum să fac bice, cum să dau la pește, cum să înot. Și asta e o împletitură nemaipomenită care te marchează. [...]

Mi-aduc aminte că lumea satului era o lume în care comunismul nu intrase foarte fioros; era el pe-acolo, dar pe mine copacii, muntele, râul m-au învățat să fiu liber. Îmi șopteau când eram acolo pe câmp, cu câte-o oaie, cu câte-o capră, că există Dumnezeu. Erau secretarii de partid și ar fi vrut ei să facă cooperatizare acolo, dar nu mergea, că erau dealurile strâmbe. Îi scuipa natura. Pe urmă a venit o colonizare, s-a făcut barajul și s-a schimbat populația, că astăzi nu mai e ce era odată. Sunt mulți oameni, nu-i mai cunosc și mai vorbesc cu vreo doi-trei care-au mai rămas. Nehoiul de altă dată nu mai e, a fost înghițit. Oamenii de acolo nu mai sunt; cimitirele de acolo, unul ortodox și unul catolic sau greco-catolic, sunt foarte frumoase amândouă, cu o intimitate, cu o tristețe, mângaiate de munți...unde ți-e mai mare dragul să mori.

<http://www.revista-satul.ro/interviu-dan-puric/>

A. (2 puncte: 0,40 p. pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Citește enunțurile de mai jos, extrase din textul dat sau referitoare la acesta. Transcrie pe foaia de concurs cifra asociată enunțului și notează opțiunea ta. În cazul în care consideri că enunțul este adevărat, notează în dreptul cifrei A, iar în cazul în care consideri că este fals, notează F.

1. Domnul Rudi era jumătate evreu, jumătate român.
2. La 4-5 ani primește un fel de trotinetă adusă de tatăl său din Germania.
3. Ochii celorlalți copii erau suferinzi pentru că ei nu aveau vitroletă.
4. Copacii, muntele, râul l-au învățat să fie liber.
5. Construcția barajului nu a schimbat populația.

B. (9 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Precizează două persoane „de mare calitate”, așa cum reiese din text.
2. Indică o trăsătură a interviuatului extrasă din secvența „Și știu că nu mă puteam bucura de ea, pentru că vedeam ochii suferinzi ai celorlalți copii care n-aveau. Dar mă bucur și acum că mi-am făcut-o praf, decât să mă dau eu cu ea și să văd lanțul ăla de suferinzi care era în dreapta și-n stânga”.
3. Explică definiția pe care o dă Stăniloaie satului: „O comuniune de oameni liberi”.

C. (9 puncte)

Redactează un text argumentativ de cel mult 20 de rânduri care să conțină opinia ta despre specificul satului românesc în zilele noastre. În textul tău, vei face referire atât la fragmentul citat, cât și la experiența ta.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

(Câte 3 puncte pentru cerințele 1-2; 4 puncte pentru cerința 3)

Privește cu atenție afișul atașat, apoi răspunde la următoarele cerințe:

1. Precizează scopul pentru care a fost elaborat afișul.
2. Explică semnificația semnului grafic din partea de sus a afișului.
3. Prezintă mesajul transmis de imaginea centrală.

